

MEGEMLEKÉZÉS

JOSEF WENINGER

1886—1959

Az antropológiának nagy gyásza van. Az 1959. év március 28-án teljesen váratlanul meghalt Josef Weninger a bécsi egyetem nyugalmazott tanára, szakmánk messze ismert kiváló művelője. 1886. május 15-én született Salzburgban. A bécsi egyetemen járt mint diák, s főleg ősrégészettel, etnológiával és antropológiával foglalkozott. 1913-ban az újonnan megalakított bécsi embertani és néprajzi tanszék tanársegédje lett. Résztvett mestere és tanára Rudolf Pöch nagyszabású embertani vizsgálataiban. A Pöch-féle afrikai vizsgálatok feldolgozása folyamán a Martin-féle mérőműszerek mellé kidolgozta az ún. morfológiai módszert, amellyel a fej és az arc legfinomabb jellegeit és azoknak formáit lehet regisztrálni és analizálni. Ez a munkája az újabkori emberörökléstani és rasszkutatási vizsgálatok somatoskópiái és regisztrálási alapvetése, s enélkül eredményes munkát ezeken a kutatási területeken nem lehet végezni. A nyugatafrikai négerrek morfológiai analízise alapvető munkája volt a magántanári habilitációs értekezése is. 1927-ben a bécsi egyetem embertani tanszékén Pöch utóda lett. Ezen a tanszéken három évtizedig működött. Ezt a működését Ausztria náci-német megszállása alatt felesége származása miatt kénytelen volt megszakítani, s csak a megszállás elmúltja után térhetett vissza tanszékére, ahonnét 1957-ben vonult nyugalomba.

Több mint 40 éves szakmai működése alatt értékes monográfiákkal gazdagította irodalmunkat. Nevezetesebbek az albánokról (1934), az armeniaiakról (1951), mingréliaiakról (1955) és a georgiaiakról (nyomás alatt) szóló monográfiája. Külön foglalkozott az ikervizsgálatok kapcsán a szemkörnyék lágyrészeivel az iris struktúrájával, s az iris színeződésével, a szemszínekkel. Iker és családvizsgálatokon foglalkozott ezeknek a jellegeknek az öröklődésével. A morfológiai jellegek öröklésének kutatása volt a célja egy bánáti német falu 250 családjának embertani vizsgálatában is.

Ebben a vizsgálatban az ő által irányított öröklésbiológiai munkaközösség vett részt, s ebben tanítványaival szorosán együttműködött. Ez a munkaközösség foglalkozott az általa Bécsben úttörőként bevezetett apasági vizsgálatokkal is.

Hű munkatársa volt felesége, aki főleg a papilláris mintákról írt dolgozataival vált irodalmunkban ismertté.

Hosszú évekig volt a bécsi egyetem embertani tanszékének és intézetének vezetője és a bécsi embertani társulat elnöke, illetve elnökségi tagja. Tagja volt az osztrák Akadémiának, tiszteleti tagja sok társaságnak: így a német antropológiai társulatnak, az osztrák néptudományi társulatnak és a

nagy-britanniai és irországi embertani intézetnek, s örökös elnöke a bécsi embertani társulatnak.

Elhúnyta felett mi is együttérzéssel fejezzük ki az osztrák kartársainkat ért gyászban mélységes részvétünket.

MALÁN MIHÁLY